

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. h. Expedice se nachází u města Pešti na masném trhu v 1. poschodí. Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za rádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 50 kr., celor. 3 zl. r. č. S poštou: půll. 1 zl. 70 kr., celor. 3 zl. 40 kr., rak. čísla. Pro státy německé: půll. 1 tol., 8 nov. gr. celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor: Emanuel Meliš.

David Garrik.

Nástin životopisný, sděluje A. E. Ždárský.

(Pokračování.)

Jedna z jeho hlavních rolí byl Hamlet. Když Garrik nejprve ducha zočil, rozšířilo se leknutí, jímžto se zdál býti uchvácen, okamžitě mezi všechny posluchače. Jeho řeči tímto zjevením byly sice živé a prudké, avšak vždy dětinskou uctivostí zmírněné. Pokrok tohoto náruživého výstupu až k okamžení, kdež duch mu s ním jíti velí, byl sprovázen úctou a strachem. Jeho podvolení se opětným vybudnutím ducha, jenž mu posuňkami pospolu kráčet kyne, bylo prudce rozhodnuto; jeho skutečné doprovázení bylo plno bázně a chvění, tak že v této rozhodné scéně vnitřní kolísavý, více v reflexi než dějnosti spočívající charakter Hamleta zcela vynikl. Pochvala, kterouž obecenstvo hlučným tleskáním na jevo dalo, trvala tak dlouho, až Hamletův příchod s duchem hluk přerušil.

By se po namáhavých tragických rolích zotavil a sílu své komiky osvědčil, zvolil Garrik též některé nízkokomické role jako „Abel Druggar“ v Johnsonových Alchymistech. Tento měšťák byl až dosud větším dílem uveden na karikaturu, která se se skutečností nesrovnávala. Garrikovo zobrazení bylo mnohem jednodušší. Ukázal v okamžiku na jeviště vystupující takovou prostotu a jeho zraky značily tak šťastně nevědomého, sobeckého a nemotorného tabáčníka, že bylo těžko určití, zdaž výbuch smíchu silnější byl než bouře potlesku. Též držel se Garrik v celé hře dokonale a bez přehánění přirozenosti; rozuměl těžkému umění, charakter v stálosti a stejnotvárnosti udržeti.

Mezi tím klesalo jmění majitele divadla více a více; tento prodal své privilegium dvěma bankérům; avšak Garrik střežil se, by se v tomto obchodu nezúčastnil a odebral se opět do Dublina, by tam dal řadu představení. Obsypán pochlebenstvím všech stavů a obohacen značným peněžným ziskem navrátil se v květnu r. 1746 opět do Londýna. Pozvednuv nějaký čas svou hrou divadlo „Coventgarden“, dostal od Lacyho, dohlázele nad divadlem „Drurylane“, nabídnutí, že mu polovici svého privilegia odstoupí a Garrik zaplativ skrovnou sumu 8000 lib. št. na začátku dubna 1747, stal se s Lacym pospolným majitelem divadla. Utvořili mezi sebou smlouvu tak, že žádný do řízení druhého se míchati nebude. Lacy převzal obstarání kostumů, dekorací a správu ekonomických záležitostí; co zatím Garrik důležitější řízení: vyjednávání se

spisovateli, získání herců, rozdělování úloh, řízení zkoušek na starosti měl. Mimo to, že Garrik s Lacym o polovici výdělků se dělil, dostával ještě co herec ročně 500 lib. št. a jeho činnost při zjinačování starších kusů neb sepsání nových byla taktéž zvláště odměněna.

Důvěra, jižto herci v Garrikovy schopnosti kladli, byla tak velká, že se ti nejvýbornější k divadlu „Drurylane“ obraceli. Dne 20. září 1747 otevřel Garrik jeviště s proslovem, jež Sam. Johnson k tomu cíli složil. Mladý ředitel hleděl hlavně k pořádku, slušnosti a vážnosti a sám šel s dobrým příkladem napřed. Zkoušky musely se určitě odbývati a na hru byla největší péče jako u skutečného představení vynaložena. Herci, kteří svou nedbalostí smělou nonchalancí a improvizováním ututlati chtěli, našli v Garrikovi přísného soudce. Znal ale též talent a pilnost povzbuditi a jmenovitě byl při rozdávání rolí velmi obezřelý, přiděliv je schopnostem k nim způsobným. By se vymkl z nepřirozenosti a nadýmání, ježto tenkrát v činohře panovala, nevěděl Garrik žádného lepšího prostředku, než toho, aby dávno již zanedbané kusy od Shakespearea opět na jeviště a při tom aby starou, jadrnou řeč, která docela zohyzděna byla, opět do života uvedl. „Romeo a Julie“ nedávala se již 80 let; neboť místo této klassické tragédie dával se „Kajus a Marius“ od Otwaye, v nížto nepohodlivější výstupy ze Shakespeara vypůjčeny byly. Garrik provozoval ji v původní formě; taktéž Makbetha, jenž též rozličnými závitinami a přívěsky zohyzděn byl.

Garrik napsal též hezký počet divadelních kusů, z nichžto některé mají své přednosti. Vyšly ve 3 svazcích, v Londýně 1798. Dále napsal Garrik velmi mnoho zdařilých prologů.

Jeho velká známost světa a lidí, jeho obcování s nejznamenitějšími muži jeho času, jeho přirozená jistota a obratnost spojily se v něm vespolek, aby utvořily všestranného genia, jakýmž jen Shakespeare ve svém způsobu byl. Navzdor vši převaze jeho ducha a vláčnosti jeho charakteru nemohl se přec, jak se všem ředitelům divadla stává, některých nepřijemných a mrzutých výstupů vystříci, a by se po své namáhavé činnosti zotavil, ustanovil se dle rady lékařů na tom, že se do lázní Paduanských odebere, neboť i jeho ženě, znamenité a krásné to tanečnici Violetti-ové přislíbily tyto lázně úlevu.

Ve Francii a Itálii byl tento znamenitý muž všude nadšeně přijat a jmenovitě též od Angličanů, kteří se vším právem pyšni na svého krajana byli, vyznamenán. Pochvala, s jakouž Britští velmožové umělce tohoto ve společnostech

francouzského hlavního města obsypali a spolu zvláštní účastenství, s jakýmž Francouzové každému slovu a pohybu britského Roscia sledovali, dokazuje ještě více znamenitost jeho talentu než jeho štěstí na Londýnském jevišti.

Mnozí zpěváci nemohou zpívat, když nemají orkestru aneb alespoň piana k doprovázení. Garrik jsa obklopen lidmi, kteří se ho téměř dotýkali, představoval scény ze svých hlavních rolí z čista jasna. Jeho obyčejný kabát neb plášť, jeho klobouk a jeho boty neb polobotky změnily se, když se ustrojil, v kostum^{ku} každé roli se hodící a též ti Francouzové, kteří angličtině nerozuměli, věděli okamžitě, o co se tu jedná; neboť Garrikovy posuňky poskytl jim nejvážnější a nejen významný ale i mocný překlad. Jeho posuňky zbudily hrůzu, jeho zraky byly plny bolesti a vyloudily slzy, ano každý zapomněl na okolostojící a illuse byla vždy úplná. Nejbystřejší znatelové přišli k přesvědčení, že Garrik navštěvováním cizích divadel ve své hře se ještě více zdokonalil, že jeho výraz, jenž sice vždy duchaplný a zvláštní byl, ještě jemnějším a nenucenějším se stal a konečně že jeho zevnějšek ještě větší slušnosti a jeho celé chování ještě znamenitější uhlazenosti dosáhly. Bylo též pozorovati, že se již více o pochvalu nestará, by se ve svých citech snad rušiti nechal, zkrátka, že s největší volností se pohybuje.

Garrik navštěvoval často, když měl pokdy, dům obecních starších, zvláště, když se o důležitých otázkách rokovalo.

(Dokončení.)

Připravování barev.

Z praktických zápisků od Dra. Ant. Meyera.

I.

Připravování červeného karmínu.

Na prášek utřené 2 loty košenily nechají se v pocínované nádobě v 10 mázech říčné vody nejméně $\frac{1}{2}$ hodiny povařit. Pak se přidá $\frac{1}{2}$ kvintle kamence a smíšenina se nechá ještě $\frac{1}{4}$ hodiny vařit. Odvar se procedí skrze papír nebo husté plátno a do něho se leje tak dlouho roztok cínový*) po kapkách, pokud se sraženina tvoří. Smíšenina se pak dřevěnou tyčinkou dobře promíchá a nechá nejméně 24 hodiny pokojně stát. Po tomto čase usadí se karmín co jemný prášek na dně nádoby, která buď skleněná, porcelánová neb kaměněná býti musí. Čistá tekutina se nyní pozorně sleje a na karmín se znovu čistě říčné vody naleje, aby se náležitě vymyl, což se několikrát opakuje. Zbylý prášek nechá se na čistém pijavém papíře aneb na mělkém talíři na vlažném místě uschnout.

Vezmou-li se čisté nádoby a čistá voda a nechá-li se karmín na mírně teplém místě uschnout, bude pěknější. Tvrdá voda aneb taková, která mnoho železitých látek v sobě obsahuje aneb užívá-li se k míchání železného nástroje — vše to škodí barvě karmínu a dělá ji více fialovou.

*) Ve dvou lotech královské lučavky rozpustí se tolik drobného cínu, kolik rozpustiti lze, a když již rozpuštěný cín zbývá, procedí se roztok.

Připravování modrého karmínu.

$\frac{1}{2}$ lib. dobře utřené indyga a

2 lib. kyseliny sirkové (olium) smíchají se poznenáhla a nechají 24 hodiny stát; častěji se to však mezi tím časem promíchává. Do roztoku přidá se pak

8 mázů horké vody

a procedí se. Do této čisté modré barvy dají se ve vodě rozpuštěné

2 lib. kuchyňské soli. Modrá sraženina — karmín — se na hustém plátně shromáždí a co hustá kaše uschová.

Připravování karmínového laku.

$\frac{1}{4}$ lib. utřené košenily a

2 mázy destilované neb dešťové vody

nechají se 2—3 dni na teplém místě stát anebo se vezme vařící voda a nechá jen hodinu stát. Pak se procedí skrze tenké plátno aneb skrze papír; nyní se přimíchá

$\frac{1}{2}$ lotu kamence,

$\frac{3}{4}$ lotu chloridu cínatého (Zinnchlorür),

$\frac{1}{2}$ lotu žíravé sody (Aetznatron),

ve vodě rozpuštěné a přitom se míchá. Pak se nechá všechno 2 dni stát, čistá tekutina se sleje, sraženina se vodou vymyje a dá na plátno, kde z ní voda vykapá, načež se do plátna zaváže (jako při děláni tvarohu) a dá sušit. Lak tento jest dosti jemný a má ohnivou barvu.

Lak florentýnský.

4 loty košenily a

12 lotů kamence nechají se asi s 2 mázy vody vařit, pak se procedí a přilévá ve vodě rozpuštěné žíravé draslo (Aetzkali) tak dlouho, pokud se ještě sraženina tvoří. Tato se pak dá na plátno a nechá na něm vykat. Z hustého těsta dělají se kouličky, které se nechají sušit.

Obecná černá tuš.

Do tiglíků aneb do dobrého hrnce dá se kopt (Kienruss), postaví se do ohně a zapálí se arch pijavého papíru, který se jak počne hořeti, nad kopt neb do něho strčí. Kopt se počne zapalovat a když se hodně propálil, odstraní se od ohně a utře s arabskou gumou a s cukrem na jemnou kaši, která se nechá odkouřit na tuhé těsto, aby se z ní tyčinky anebo proutky dělali daly.

Také černá tuš.

2 loty přepalovaného koptu,

$\frac{1}{4}$ lotu na prášek utřené indyga,

$\frac{1}{4}$ lotu arabské gumy,

$\frac{1}{4}$ lotu čistého bílého ve vodě rozpuštěného klíhu a

$\frac{1}{2}$ žejdlíka sladkého piva

smíchá se, a nechá při častém promíchování nad parou vařit, a když z toho povstala hustá kaše jako tuhé těsto, dělají se tyčinky aneb se vtlačuje látka do forem, olejem trochu vymazaných.

Fialová tuš.

Zralé borůvky (černé jahody) se rozmačkají a šťáva se z nich vypresuje a nechá pak v novém hrnci povařit. Do ní se potom přidá trochu octa a něco kamence; pak se procedí a nechá trochu zhustnout. Nyní se naleje do hovězího měchýře, který se dobře zaváže, nad ohniště neb kamna pověsí a tak dlouho tam ponechá, až se husté těsto udělá.

Modrá tuš.

Dva loty utřené berlínské modři nechají se vařit několikrát ve vodě, ku které se několik kapek kyseliny solné přidalo. Odvar se nechá ve skleněné nádobě ustát. Čistá voda se pak sleje a modrá kaše smíchá s

1 lotem na prášek utlučené arábské gummy a s $\frac{1}{2}$ kvintlem ve vodě rozpuštěného klíhu.

Roztok se nechá na teplém místě až na kaši odkouřit, která se pak na tyčinky vyválí.

Zelená tuš.

2 loty utřené měděny,
 $\frac{1}{4}$ lotu vinného kamene,
 $\frac{1}{4}$ lotu drasla a
 $\frac{1}{2}$ lib. vody
nechá se povařit a pak se procedí. Procezená barva nechá se opět povařit, až shoustne, načež se do ní ještě $\frac{1}{4}$ lotu arábské gummy přidá.

Také zelená tuš.

Na prášek utřená berlínská modř se smíchá s takovým množstvím utřené gummy-guty, až se žádaná barva docílí. — Čím více berlínské modři, tím tmavší a naopak, bude tím světlejší. S arábskou gumou se pak udělá těsto, a to se nechá usušit.

Žlutá tuš.

Gummy-guta rozpustí se v líhu, pak se procedí a lih se nechá na teplém místě odkouřit; na to se přidá guma arábská, na prášek utřená, a tuš se pak nechá uschnout.

Bílá tuš.

Běloba obyčejná neb kremžská aneb zinková tře se na kameně s hustým roztokem arábské gummy; pak se dá měkká kaše uschnout. Na to se zase na prášek rozetře, znova se přidá guma, s kterou se na kaši utře, a konečně se buď do forem vtlačí, buď se z ní tyčinky nebo proutky vyválí a nechají uschnout.

II.

Míchání barev.

Barva bílá emailová. Dělá se z 1 lib. běloby a něco málo berlínské modři.

Šedosvětlá. Dělá se z 1 lib. bílé barvy a $\frac{1}{5}$ lotu přepáleného koptu.

Stříbrošedá. Dělá se z 1 libry bílé barvy a tolik utřené indyga a koptu co zapotřebí.

Bílá do modra. Dělá se z 1 lib. bílé barvy a $\frac{1}{4}$ lotu utřené indyga.

Červeň třešňová. Dělá se z 1 lotu cinobru a $\frac{1}{9}$ lotu laku karmínového.

Růžová. Dělá se z 1 libry běloby a $3\frac{1}{4}$ lotu laku karmínového.

Pomerančová. Dělá se z 1 libry běloby, $\frac{1}{6}$ lib. chromové žluti a $\frac{1}{2}$ lib. rumělky (cinobru).

Tmavá ořechová. Dělá se z 1 libry běloby, $3\frac{1}{4}$ lotu umbry a $2\frac{1}{2}$ lotu červené hlínky.

Světlejší. Dělá se z 1 libry běloby, $\frac{1}{2}$ lotu žluté hlínky a $\frac{1}{2}$ lotu sienky.

Barva dubová. Dělá se z 1 libry běloby, 3 lotů okru a $\frac{1}{4}$ lotu koptu.

Lila. Dělá se z 1 lib. běloby, 2 lotů berlínské modři, a 2 lotů laku karmínového.

Plavá (chamois). Dělá se z 1 libry běloby, $\frac{1}{2}$ lotu chromové žluti a 1 lotu červení pařížské aneb rumělky (cinobru).

Žluť citronová. Dělá se z 1 libry běloby a $\frac{1}{3}$ libry mineralní žluti.

Zlatná. Dělá se z 1 libry běloby a $\frac{1}{9}$ libry chromové žluti.

Nankingová. Dělá se z 1 libry běloby, $1\frac{1}{3}$ lotu chromové žluti a $\frac{1}{4}$ lotu cinobru.

Žluť čížková. Dělá se z 1 libry běloby, $3\frac{1}{2}$ lotu chromové žluti a $\frac{1}{4}$ lotu berlínské modři.

Sirková. Dělá se z 1 lib. běloby a 1 lib. mineralní žluti.

Slámová. Dělá se z 1 libry běloby a $\frac{1}{2}$ libry chromové žluti.

Zeleň jablečná. Dělá se z 1 libry horské zeleni a 6 lotů chromové žluti.

Jablečná světlá. Dělá se z 1 libry zeleni horské, 1 libry bílé barvy a $2\frac{1}{2}$ lotu chromové žluti.

Jiná světlá. Dělá se z 1 libry chromové žluti a $1\frac{1}{2}$ lotu berlínské modři.

Zeleň americká. Dělá se z 1 libry bílé barvy, $\frac{1}{2}$ lib. hlínky (okru), 4 lotů černého koptu a $1\frac{1}{2}$ lotu berlínské modři.

Brémská. Dělá se z 1 libry bílé barvy, $\frac{1}{4}$ lib. chromové žluti, 2 lotů berlínské modři a 1 lotu koptu.

Saská. Dělá se z 1 libry chromové žluti a 3 lotů berlínské modři.

Trávnová. Dělá se z 1 libry chromové žluti a $\frac{1}{6}$ lib berlínské modři.

Světlejší. Dělá se z 1 libry chromové žluti, 1 libry běloby a $\frac{3}{4}$ lotu berlínské modři.

Olivová (olivengrün). Dělá se z 1 libry okru a $\frac{1}{2}$ libry koptu.

Vodní. Dělá se z 1 libry běloby, 3 lotů chromové žluti a $\frac{1}{4}$ lotu berlínské modři.

Modráková čili chrpová. Dělá se z 1 libry běloby, $\frac{1}{2}$ lotu berlínské modři a něco málo karmínového laku.

Blankytová. Dělá se z 1 libry běloby a $1\frac{1}{4}$ kvintle berlínské modři.

Fialová zamodralá. Dělá se z 1 libry běloby, 1 lib. laku karmínového a $2\frac{1}{4}$ lotu berlínské modři.

Fialová. Dělá se z 1 libry laku karmínového a 2¹/₄ lotu berlínské modři.

Fialová světlá. Dělá se z 1 libry běloby, 1/3 libry laku karmínového a 1 1/2 kvintle berlínské modři.

Fialová tmavá. Dělá se z 1 libry laku karmínového a 1 libry berlínské modři.

Nadšenec pro Mozarta.

Výjev ze života českého umělce od A. Melišové, roz. Körschnerové.

(Dokončení.)

Dlouhý čas nemluvalo se ve všech kruzích o ničem jiném, než o podivné události s Karlem; neboť on byl nejen miláčkem všech hudebních umělců; alebrž i všech přátel umění a hlavně vznešených dám.

Benda snažil se všemožně se svými kollegy jej opět na dráhu uměleckou, kterouž od osudného dne opustil, opět přivést; avšak všechno jejich namáhání a vynasnažení bylo marné. Karel nechtěl o hudbě ani slyšet, nenavštěvoval žádných společností, zanedbával nejvěrnějších přátel a stal se melancholickým.

Náhlá změna s Karlem byla předmětem přemítání mnohých dám a zvláště hraběnky S...., v jejížto domě Karel druhdy při žádné zábavě nechyběl. Hraběnka S.... byla v každém ohledu spanilá a vzdělaná dáma, velká milovnice a podporovatelka hudby a vřelá ctitelka veškerého umění. Nejvíce však milovala harfu a také velmi pěkně na ni hrála. Za tou příčinou byl Karel jejím bůžkem, neboť až potud neslyšela žádného výtečnějšího mistra na tomto nástroji, než jeho.

Měsíc po měsíci ubíhal; ale Karel nechodil do domu své zbožňovatelky, nedbal na její pozvání, vybízení ani prošení. Karel žil v největší ústrannosti v klidném svém příbytku a poznenáhla přišel takřka do zapomenutí. Toliko Benda nespustil ho s myslí a hraběnce S... krvácelo ještě srdce nad podivným stavem Karlovým. Jen ona a Bedřich Benda netratili naději, že ještě jednou hudba nad ním zvítězí.

Jednoho dne přišel Benda k hraběnce, anaf právě hrála skladbu, jižto Karel pro harfu byl složil a jí věnoval. Pokynula mu, aby se posadil.

„Bylať jsem opět velmi melancholická,“ pravila od harfy vstávajíc a jdouc Bendovi v oustrety. „Napadlo mi, že jsem od času Karla ani jediného virtuosa na harfu neslyšela. I myslela jsem na prostředek, jak bychom jej v dřívější koleje uvedli.“

„To půjde ovšem velmi těžce,“ odvětil Benda, rama nama pokrčiv.

„Snad ne tak těžce, jak myslíte. Napadl mi prostředek, který ho beze vší pochybnosti vyléčiti může.“

„A jaký?“ tázal se zvědavě.

„Sdělím vám ho a doufám, že mne v tom nápomocen budete. Na ta slova vyložila Bendovi celý svůj plán, jež k tomu cíli zosnovala. Při hraběncině vypravování zaplesal Benda, mnul si s jakýmsi uspokojením ruce a oči se mu radostně jiskřily. Když od hraběnky odcházel, políbil jí ruku

a zvolal nadšeně: „Ano, tak to půjde, tak to půjde,“ načež se rychlým krokem odstranil.

Hraběnka S.... uspořádala v salonu svém velkolepý koncert, v němž všickni nejznamenitější hudební síly v Berlíně meškající účinkovati měly. Nejvyšší honorace jakož i všickni výteční umělci byli k této zábavě pozváni. Že hraběnka na Karla nezapomenula, dalo se mysliti; neboť jak by mohl scházeti v salonu jejím umělec, jehož tak zbožňovala. Aby se příchodu jeho ujistila, požádala Bendu, aby mu vlastnoručně zvací její lístek doručil a jej s sebou přivedl.

Dlouho a dlouho zpouzel se Karel, přání hraběncino a prosbu svého přítele vyplniti; zdráhal se stále, až konečně přece přivolil. Mimovolně dal se od Bendy vésti a kráčel s ním ku hraběncinu paláci.

V saloně byla již četná ale vybraná společnost shromážděna. Byliť zde nejprvnější šlechtici dle rodu i ducha, a pestrý věnec půvabných, bohatýrských dám, které s dychtivostí začátek tak vzácného koncertu očekávaly.

Jakmile Benda s Karlem do salonu vstoupili, zavzněly, první zvuky ouvertury k „Don Juanu.“ Karlem to trhlo; nenadál se toho, že mistrovskou skladbu svého zbožňovaného miláčka uslyší. Avšak jeho podivení vzrostlo ještě více, když náhle opona vzešla a opera „Don Juan“ se provozovati počala. Jaká to změna s Karlem! Tvář jeho polil ruměnc, rty jeho stahují se k libému úsměchu a z očí plápolá oheň zanícení. Nevidí a necítí ničehož; slyší jen dojmavé a uchvacující zvuky milovaného mistra. Děj se rozvíjí, hudba doprovází tak přirozeně a pravdivě každé vnitřní pohnutí, každý cit a každou náruživost jednajících osob, že Karel celý blažený u vytržení se nachází. Nyní nastane zastaveníčko, kdež má harfa doprovázeti! Však co to za nepravé zvuky! „Pro Bůh to není hudba Mozartova,“ vzkřikl Karel, „toť hyzdění!“ Po těchto slovech pádí k orchestru, odstrčí šumaře harfenistu, sáhne do strun harfy a hraje tak mistrně, že celé obecenstvo s největším nadšením poslouchá. Karel ukončiv arii hleděl před sebe. Tu nastane bouřlivý potlesk, jak burácení rozvlněného moře.

„Bravo, bravissimo! Da capo!“ znělo z nesčíslných hrdel a Karel sáhl opět do strun a opět zaznívají ty čarokrásné tóny, že to každého hluboce dojalo.

Hraběnka S.... a B. Benda tonuli v nekonečném moř radosti, že se jim tímto způsobem podařilo, Karla ku hraní opět přivábiti a hraběnka dala po Bendovi onomu harfeníkovi, jenž dle úmluvy chybně hráti měl, skvostný dar doručiti, že svou úlohu tak obratně provedl.

Od té doby hrál opět Karel častěji u hraběnky, která mu skvostnou harfu byla věnovala. Koncertoval pak častokráte v Berlíně, Lipsku a v jiných městech; avšak hudba ho přece tak jako dříve netěšila. Tóny, které z drahocenného nástroje vyluzoval, byly ovšem ty bývalé; ale umělec nebyl více ten samý. Hluboká těžkomyslnost zmocnila se ho; bledl více a více, chřádl viditelně a tvrdil přec ustavičně, že od úmrtí Mozarta není pravé hudby více.

Co jedině ho ještě trochu těšilo, bylo komponování. Skládal variace na темы z Mozartových oper, skládal so-

naty ke cti Mozarta a každé dílo jeho bylo jakýmsi ohlasem myšlenek Mozartových.

Minulo opět několik roků. Benda děkoval častokráte hraběnce S... za šťastnou myšlenku, kterouž Karla umění zase navrátila. Karel slavil od té doby také r. 1803 hrou svou triumfy v Lipsku, kdež mnoho svých skladeb tiskem vydal.

Jednoho dne, když Benda právě na svém oratoriu „Učenci u hrobu z mrtvých vstalého“ pracoval, vstoupil k němu Karel.

Benda ulekl se těch bledých tváří, zapadlých očí a zá- dumčivého výrazu svého přítele. Nebyl to ani stín bývalého, krásného muže a patrně stálo mu na čele psáno, že je — nešťastný. Byl zahalen v bohatý, ruský kožich a ze všeho dalo se souditi, že je jako na cestu připraven.

„Co vidím!“ zvolal Benda, „ty se chystáš na cestu a ani slovíčka jsi mi o tom neřekl, když jsme ještě přede včírem u hraběnky S... poslední letošní zábavu odbývali?“

„Tenkrát jsem to ještě sám nevěděl, Bedřichu; ale poslyš! Churavost má vzrostla tyto dva poslední dni značně a cítím, že to dlouho se mnou trvati nebude.“

„Nemluv tak Karle, ty víš, že mne to bolí,“ a při tom se oko jeho zasmušilo. „A kam se chceš odebrati?“

„Do mé vlasti — do Čech a proto přicházím s tebou se rozloučiti, neboť cítím, že se více z mé krásné vlasti nevrátím. Chci Praze, která Mozarta nejdříve uznala, poslední svým koncertem nejvřeější důkaz mé úcty podati a pak položím klidně hlavu svou do hrobu. S Bohem tedy Bedřichu, s Bohem na věky!“

Benda padl Karlovi, v jehož oku se velká slza skvěla, kolem krku a když se s ním loučil, dal mu několik svých sonat pro harfu a klavír na památku.

Bylo to r. 1805. V Praze oznamovaly velké nárožní cedule koncert znamenitého českého virtuosa na harfu, který se tu ponejprvé slyšeti dával. Obecenstvo bylo dychtivé a zvědavé vidět onoho podivného umělce, o jehožto pověstné události s harfou se bylo dozvědělo.

Večer se přiblížil.

Koncertní sál byl přeplněn nejvybranějším obecenstvem Všichni korifeové české hudby: J. N. Vitásek, D. Weber, V. Tomášek, J. Praupner, skladatel melodramatu „Circe,“ a jiných více byli zde přítomni. Program koncertu sestával ze samých skladeb virtuosoých, kteréž nějakou myšlenku z Mo-

zartových oper za základ měly. Toliko poslední skladba „Zpomínka na vlast“ byla fantasie na české národní písně.

Koncert počal ouverturou ku „Kouzelné fletně,“ jižto divadelní orchestr s největší uhlazeností provedl. Nyní přinesli harfu. „Ach!“ rozlehlo se jako šumění listí po celém sále, „teď přichází.“ Jakmile umělec na podium vstoupil, byl od obecenstva vlídně přivítán, načež hrobové ticho nastalo. Každý na virtuosa pohlížel a každý zhrozil se jeho bledosti.

Karel zasednuv si ku královskému nástroji hraje tak rozkošně, tak významně, tak duchaplně a s takou nevidanou bravourou, že obecenstvo se ani udržeti nemůže, aby u prostřed hry „výborně“ hlučně nevolalo. Všem se líbila nejen jeho hra, ale i krásně zosnované, a na Mozarta upomínající skladby virtuosovy. Karel přebral již tři své kusy s neslýchaným výsledkem, a musel každý kus opakovati. Konec koncertu se blížil. Virtuos vystoupí opět a hraje svou fantasii na české národní písně. Klidně prýští se elegické nápěvy sklíčeného národa z nádherného nástroje, jimžto na smrt bledý umělec sladkobolným přednesem ještě větší zá- dumčivosti dodává. Posluchači jsou těmito srdcejímavými zvuky nanejvýš pohnuti. Než slyš, jaký to obrat? Náhle řine se proud skotačivých diblíků z harfy a obskakuje rychle jaksi s úsměškem kolem žaluplného nápěvu „Horo, horo vysoká jsi.“ Nějakou chvíli prohánějí se ještě tito neviditelní duchové, až pak v dálce poznenáhla se ztrácí, načež z harfy ještě tesklivější píseň „Osířelo dítě“ se ozve. Byl to hluboký bol a žalné nařikání, co z těchto tónů mluvilo; byl to poslední vzdech stisněného, osířelého srdce, byl to úmrtní zpěv za osobu, která virtuosovi byla na světě nejmilejší. V obecenstvu tajil se dech, a když konečně umělec ukončil, volně si každý oddechl a nekonečná pochvala provázela věhlasného umělce. Potlesku nebylo konce.

Tu přichází opět Karel. Jeho krok je však nejistý, oko mdlé a pohled jeho podivný. Zasedá zase k harfě a hle! Mozartův menuet zavzní v plné své kráse. Každý obdivuje se té lahodné, nejkraššími hudebními arabeskami ověčené melodii a ze všech úst zabřmí hlučná pochvala: však jaký to podivný přechod? Menuet proměňuje se v smuteční pochod, jenž nevýslovným bolem každého dojmá, ano i slzy z mnohého oka vyluzuje. Veškeré zraky upnuty jsou na bizzarního umělce; avšak ruka jeho slábne, zvuk po zvuku umírá, harfa vrávorá a umělec klesá k zemi.

Byl to jeho labutí zpěv, zpěv k oslavení Mozarta. Odnesli ho domů a za několik dní na to zesnul. Poslední jeho slovo, kteréž ještě zašeptati mohl, byla: Mozart.

Několik dní na to oznamovaly noviny smrt *Karla Němečka*, dvorního virtuosa na harfu cara ruského.

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Blatné. (Opera.) Jak známo, vyniká naše město až dosud zdatnými a v každém ohledu výdatnými silami hudebními. V našem městě zrodil se výtečný druhdy bassista, p. Strakataj, zpěvačka Lind-

nerová a jiných více. Hudba se zde s velkou zálibou pěstuje a poskytuje nám pěkných zábav duševních. Dne 30. pros. opakovala se tu již po třetí opera „Dcera pluku“, kteráž se slušným výsledkem provedena byla. Sl. Anna G. zpívala Marii přiměřeně, ač se upříti nedá, že by se co

markýzka mnohem lépe líbila. Sl. A. G. je nadaná zpěvačka a při pilných studiích rozvine se zajisté talent její. Pan B. co Sulpic vynikal živou hrou a potkal se s dobrým úspěchem. Pan R. co Tonio nebyl tentokrát tak dobře disponován jako jindy; avšak dostal přec své úloze. Nejvíce se

líbil pan A. St. co Hortensio, jenž v každém ohledu statně si počínal. Co se sborů týče, byly se vši precísní provedeny a takéž dlužno pochváliti orchestr, jenž řízením obratného pana Martinovského těžkou svou úlohu s uhlazeností a lehkostí provedl. Těšíme se opět na nějakou novou operu, snad uvidíme a uslyšíme „Nápoj lásky“, pakli naše hudební síly svorně dohromady účinkovati budou.

Z Vyššího Brodu. (Kostelní hudba.) Kostelní hudba zdejšího klášterního chrámu může se též mezi ona místa vřaditi, kterým jde o pravé pěstování a zlepšení kostelní hudby; neb ředitel dotčeného chrámu v. p. Justin Bauer se všemožně snaží skladby Führerovy, Horákovy, Habnovy a jiných výtečných mistrů dosti správně provozovati. Co důkaz snahy podaly dvě, s dobrým výsledkem provedené velké slavnostní mše, první od slovutného H. Veita do D, a druhá od světoznámého, výtečného Karla Piče též do D, kdežto se první na nebevzetí panny Marie a druhá na den sv. Bernarda provozovala. Bylo by velmi žádoucí, aby co možná na všech místech kostelní hudba čím dále tím více rozkvétala.

Z Hradce Králové. (Pěvecká zábava.) Dne 17. pros. odbýval náš povždy činný zpěvácký spolek zábavu, ku které dobrý určen program. S potěšením můžeme říci, že pěvecká jednota počíná uznávat potřebu českých písní v oboru svém, tím se stalo, že tenkrát převládaly české písně nad německými. Klasicky přednesen sbor: „Zpěv jinochů“ od Vogla, obzvláště an pozorovat bylo, že pilně studován býti musil. Palmu toho dne však odnesla ve zpěvu slečna Janečková, chvalně známa zvucným svým hlasem jako i slohem ku zpěvu. Přednášela cituplně „Ztracené srdce“ od Pivody, a byla hlučně vyvolána. Co slavná deklamátorka objevila se nám naše Zdeňka, známa již z představení ochotnických, přednášela s pravým citem vlasteneckým a národní hrdostí „Slzy vlastenek“, kde potřeba kázala, bolně zazníval její příjemný hlásek, jinde zas hlasem povzbuzujícím uchvacovala obecnost. Zábava sama hojně byla navštívena ze strany ženské, dámy skvěly se bedlivou toaletou. Tenkrát pohřešovali jsme důstojnické uniformy, mnohých to dívek těkající ideál. J. L. P.

Z Kolína nad Labem. (Divadlo. — Zpěv. spolek. — Kostelní hudba. — Malba.) Po čtyřleté pouti běře náš „Dalibor“ novější roucho na se; umyslil si, krom hudby rozbírat, přebírat ano snad i nabírat i jiná krásná umění. Mnoho štěstí k nové pouti! V Daliboru se dočítáme z míst daleko a široko nám vzdálených; o našem městě ale pranic — jako by to Labe je spláchlo a přec Kolín není mezi posledními z měst naší milé Čechie. Jest to ale safraportské s tím dopisováním! „Pověz pravdu, probijí ti hlavu!“ — a prašit? toho dost a dost naplácají mnozí

prašilové — a německé noviny; ostatně by si tak někdy jistí páni toho referenta s chutí jeden druhému podali. — Nuže, u nás máme divadlo, a to je hezká věc! Hraje se též v něm — a to patří ku krásnému umění. Pěstujeme hudbu, hledíme si zpěvu — a to také krásné! Chtěli jsme zarazit zde čtenářský spolek a spojit jej se zpěváckým, ale máme zde pravici a levici; této leží až příliš na srdci Frankfurt; — a proto k věci nepřišlo. To není krásné! Tehdy o divadle něco. V posledním čase hráli páni ochotníci: „Zaklený princ“, „Husička z Podháje“, „Slepá“, „Roztržiti“ a též zlomek z opery „Stradella.“ Kdo poměry našich herců zná, a komu známy obtíže, jež jim překonati nutno — obdiví a spolu pochválí obětovnost a činnost jejich. Zvláště spanilé dcerky naše zasluhují za svou píli a dobrou vůli spravedlivého uznání. Pokračujte jen dál s chutí! O hudbě platí totéž. První čest a chvála dlužna p. A. Navrátilovi, hospodářskému úředníku v Radboři, jenž všemožně se o zlepšení hudby naší divadelní stará. Svým obezřelým řízením podává nám kusů zpěvných a záživných. V něm shledáváme všech vlastností, kterých dobrému dirigentu třeba. Též ctíme výtečného našeho pěvce a ředitele spolku zpěváckého, p. Morštada; spolu vážíme si regisseura našeho divadla pana Cibulky. Sláva všem, jenž k dobru věci napomáhají! — Budete snad se divit, že i pouzí Němci naše ultra-české divadlo navštěvují? — ano, oni se tam i kapitálně baví! Tak posledně jeden Vídeňan (pouhý Němec) při provozování „Stradelly“ doznal, jak dobře naše řeč česká se k hudbě hodí. Konají se teď u nás přípravy k „Dráteníku.“ Prejeme zdaru! Hrává se vždy k dobročinným účelům; příjem obnáší průměrně 120 zl. r. č. Zpěvácký spolek trochu ochabuje — vzhůru bratři! Cecilii slavili jsme v kostele slavnou mši od Kemptera, vložky od Führera; večír bavili jsme se zpěvem. V kostele slycháváme přec aspoň někdy lepší skladbu, nejvíce Horáka, Führera. Jest jakýs druh lidí na světě, kteří, kdyby i sám anděl s troubou na ně troubil, se v svém taktu nenechají mást a hudou dle své staré noty: „Málo peněz, málo muziky!“ — Inu — ano! Ještě Vám něco povím o krásném umění. Kdo cestuješ, navštiv v Kolíně malý kostelík sv. Jana u samé silnice — obdivovat budeš nového Skretu, Brandla a j. výtečníky! — Divíme se, jak takováto mazanice se trpí v svatyni Páně. Jak urážlivé to pro oko a cit! Tím se málo zavděčil a pramálo k oslavě Boží přispěl obnovovatel kostela toho. Snad nějaký umělec k nám zabloudí a posoudí tak krásnou malbu. Prozatím dost — ale nepovídejte to na mne, p. redaktore! — r —

Z Pardubic. (Koncert). Dne 5. ledna dával kapelník pan Theod. Tomášek na „Veselce“ koncert, jehožto program byl následující. 1. Koncert (Fis-moll) pro

housle od Vieuxtemps-a. 2. „Bětulinka“, píseň od Jos. Nesvadby. 3. Pastorální fantasie pro housle od Leonharda. 4. „Kovářská“, Bariton-solo od Ludevíta Procházky. 5. Bravourní Etuda pro housle (solo) od Lubína. 6. „Nejněžnější dar“, dvojpěv pro tenor a bass od Frant. Pivody. 7. Othelo-Variace pro housle od Ernsta.

Z Příbrami. (Beseda.) Při slavném shromáždění hospodářské společnosti uspořádána byla zde beseda, při nížto tři Pražští hosté, pánové L. Lukes, L. Procházka a Přerhof účinkovali. Slyšeli jsme dva sbory „Já jsem Slovan“ od Vašáka a „Kovářskou“ od Fr. Vogla, ježto zdejší zpěvácký spolek precísně a rázně provedl. Hlavní zásluha o zdařilý přednes sborů patří panu L. Lukesovi, jenž na požádání řízení jejich převzal. Bylo viděti ze svěžího počínání zpěváků, že p. Lukes uměleckým plápoem je nadchnul. Ostatně zasluhuje ředitel našeho zpěv. spolku, pan Skočdopole, chvalného uznání; neboť se vši píli a horlivostí k tomu pracuje, aby zdejší spolek vynikl. Že se mu to také podaří, není pochybnosti, budou-li ho v tom členové zpěváckého spolku vši silou podporovati. Sl. Beutlová, žákyně pana Appé, zpívala arii z „Hugenottů“ (v češtině) a valčík od Gumberta velmi pěkně. Její hlas je zvucný, silný a mnoho slibující; avšak musí býti školou dobře vytríben a v kollaratuře zdokonalován. Škoda, že slečna nezpívala nějakou původní českou píseň na př. Nápravníkovu „I šepce kvítí“, kterou by zajisté byla mnohem lépe vynikla. Pan Appé přednášel Pivodovu píseň „Na mou vlast“ a Veitovu „Jezdec před bojem“ s náležitým výrazem a ohněm; nemohl však přece obecnost rozjařiti. Jak jsme se dozvěděli, chtěl pan Appé, schváliv nejprv program k zábavě této, nápotom čtyřmi čísly německými nás oblažiti, což se mu na štěstí nepodařilo a začez mu také povděční jsme. Pan Lukes zpíval „Pravého Čecha“ a národní píseň s takou dokonalostí a mistrností, že celé obecnost okouzli a nekonečné chvály a hourlivého potlesku dosáhl. Volání „slávy“ našemu pěvci nebylo ani konce a každá píseň, kterou pan Lukes zpíval, projela každého jako elektrická jiskra a teprv po četném opakování utišila se bouře potlesku. Zkrátka, pan Lukes zbudil zde neslychanou sensaci, začez mu srdečné díky vzdány buďtež. Pan Přerhof rozveselil četné obecnost svými deklamacemi „Ženichovy radosti“ — „Strašné slovo“ — „Vysloužilce“ a došel zasloužilé odměny. (A. St.)

Z ciziny.

Ze Lvova. († Tekla Bondarowska. † Samuel Kossowski. † August Braun.) Polský hudební svět utrpěl za posledního času několik značných a bolestných ztrát. Ve Varšavě zemřela totiž dne 30. září m. r.

p. Tekla z Bondarzewskich Baranowska, známá skladatelka několika pěkných a cituplných utworů hudebních pro piano, z nichž zvláště jeden p. n. „La prière d'une vierge“ (Modlitba panny) velkého dosáhl rozšíření a tuším i v Praze znám jest. Vyšel nejprve ve Varšavě, potom až v Americe a vydavatelé hudebního časopisu: „Revue e Gazette musicale“ pp. Brandus a Dufour přiloučili jej jako přílohu k svému denníku. Neméně oblíbeny a zvláště v Polsku rozšířeny jsou její utvory: „Wzpomnienie rodzinnej chatki“, potom „Mazurek“, „Deux Reveries“ a j. — Dne 5. listop. r. m. zemřel v Kobryni na Litvě čestně známý umělec (čelista) Samuel Kossowski, jenž i v Praze před lety koncertoval a zvláště variacemi svými na českou národní píseň: „Sil jsem proso“ Pražanům se velice zavděčil. — Ve Lvově zemřel dne 10. list. Augustin T. Braun, zasloužilý ředitel divadelního orchestru a učitel hudby. V. D.

Obzor umělecký.

Hudba. V komické operě v Paříži konají se zkoušky k nové tříaktové operě „Klenotník“ od Grisara, k němuž mu Georges a de Leuven text byli napsali. Též se připravuje nová operetka „La Belle au bois dormant“ (Krasavice v lese dřímající) od Bazzina. — Stanovy Petrohradského konservatoria jsou již potvrzeny. Propektorkou téhož ústavu jest paní velkovévodkyně Helena Pavlovna a artistickým ředitelem Ant. Rubinstein. — V Bologni dávala se nová opera „Mazeppa“ od Pedrottiho s dobrým výsledkem. Musikální obchodník Milánský Riccordi zakoupil od skladatele partituru za 20.000 franků. — V Janově provozovala se taktéž nová opera „Údolí Andorské“ od Cagnoniho a líbila se. — V lyrickém divadle v Paříži nedosáhla nová operetka „Les recruteurs“ (Rekrutové) od Lefebure-Welyho žádného úspěchu.

— Dne 22. prosince dával se v Paříži koncert ku prospěchu pomníku, jenž se Cherubinimu v konservatoriu postaviti má. Návštěva byla velká; neboť program obsahoval v sobě nejnovější skladbu Rossiniho „Les Titans“ (Obrové), na nižto obecenstvo velice se těšilo. Koncert začal ouverturou k „Anakreonu“ od Cherubiniho, na to následoval sbor z opery „Blanche de Provence“ a pak úryvek z Beethovenova „Promethea.“ Po těchto číslech zpívali čtyři Pařížští bassisté: Obin, Belval, Faure, Caiaux zpěv Titanův od Rossiniho. Závěrek této skladby je malebný a efektní. Diatonické harmonie, které se v nejtvrdších modulacích na sebe kupí, zdají se líčiti vystupování Titanů k Olympu. Dva mohutné údeře na „Tamtam“, které buňiče do propasti metati se zdají, ukončí tuto divokou scénu, která se Pařížanům velice líbila a opakována býti musela.

Divadlo. Dion Boucicault napsal nové

drama „Octoroon“, které se v Londýnském divadle „Adelphi“ mnohokrát s velkou pochvalou dávalo. V tomto kuse, jehož děj se v severoamerických státech koná, zanikne rekyně, nevinná to a pronásledovaná otrokyně. Tento konec neuspokojil Londýnské obecenstvo. Následkem toho zjinačil spisovatel konec svého kusu a oznámil to obecenstvu v novinách následujícím psaním: „Pan Boucicault pokládá si za čest oznámiti, že obdržel četná psaní, v nichžto přání vyjádřeno bylo, aby změnil smutný konec rekyně svého kusu „Octoroon.“ Spisovatel nemohl odolati, by těmto přáním nevyhověl. Oznamuje se tedy, že nový poslední akt od obecenstva sepsaný a od autora vydaný se dnes provozovati bude.“

— Cervantes co divadelní básník. Alfons Royer, ředitel velké opery, vydal u Michala Levyho v Paříži knihu pod titulem: „Michel Cervantes, théâtre traduit pour la première fois par A. Royer,“ v níž o hledí dokázati, že tento nesmrtelný spisovatel „Don Quixotte“ nepsal, jak se 2½ století ve Španělsku a Francii myslilo, prostřední kusy pro divadlo. Spisovatel opravuje v delší předmluvě tento omyl, podav spolu velmi zajímavý a věrný obraz poměrů španělského divadla téhož času. Co dobrou pověst Cervantesovu co divadelního básníka zkalilo, bylo 2500 kusů, kteréžto jeho současník Lope de Vega, Scribe tehdejšího času, napsal. Jako mnozí za nynějších časů, tak se snažil Lope ve vkusu obyčejného lidu psáti. Cervantes byl od něho zatemněn, a ačkoliv častokrát tutéž cestu nastoupil, nemohl proniknouti. Na to podává Royer čtyry překlady Cervantesových komedií: Petro de Urde le Molas. — Vaillant de Espagnol. — Christoval de Lugo. — Numance.

Sochařství. Sochař Ceplovski zhotovil poprsí slavného dějepisce Polského, Jáchyma Lelewela, kteréž se v dílně A. Krzizanowského v Poznaňsku mnohonásobňuje. — V huti pana Cegielského dokonán jest pomník Klonowiczův z litého železa, v podobě jehlance, 20 stop vysokého a 92 centů těžkého.

Stavitelství. Soudcové, kteří o konkurenčních plánech k domu umělců rozhodovali, přisoudili první cenu panu Webrovi v Paříži, druhou architektu p. Kirschnerovi a třetí panu Filipu Kaiserovi. — Stavba divadla v Baden-Baden pokročila tak daleko, že se v lipnu 1862 divadlo otevře.

Maliřství. V Berlíně zemřel dvorní malíř prof. Vilém Hensel v 68. roku svého stáří. Jeho choť byla sestra Mendelssohnova, Fanny.

Z Prahy.

Divadlo. Na nový rok dával se „Díblík z hor“ od Birchpfeifferové v překladu Friče, načež dne 2. ledna „Marta“ se opakovala. Jelikož obsazení obou kusů bylo až na malé změny téměř to samé, ne-

třeba o nich šířeji mluviti a raději přikročíme k první 5aktové tragédii „Poslední Rožmberk“ od Gustava Pfeigra Moravského, která se v neděli, dne 5. ledna dávala. Co do zevnějšího výsledku, byl pro spisovatele uspokojující a básník byl na konci od přečetného obecenstva hloucně volán. V Rožmberku odsvědčil G. Pfeiger navzdor hlavní vadě, které se u Della Rosy, posledního to Rožmberka, dopustil, přec značný dramatický talent, kterýž bude s to trvalejší díla nám vytvořit. Že by p. Pfeiger, jak jistý kritik praví, měl spíše větší talent k novelle než k dramatu, nezdá se býti pravdivé. Hlavní přednost dramatického spisovatele jeví se v provedení důsledně a ostře líčených charakterů, které až na malé výminky v Pfeigrově Rožmberku nalezáme a tyto nám za to ručí, že nám p. spisovatel při dobře zosnovaném plánu zdarilá dramata napíše. Co se charakterů týče, jsou pan Vok z Rožmberka, Don Cesar a Bořita nejlépe podáni; méně Della Rosa, kterýžto svou passivností mnoho trátí. Polixena, dcera Petra Voka, je charakter nejasný, nikdo nemůže mít s ní soucitu, jelikož aktivně nevystupuje. Řeč p. Pfeigrova je plynná, poetická a vzletuplná. Z herců vynikl nejvíce Kolar st. (Bořita) a Šimanovský (Della Rosa); méně Kolar ml., jež často paměť opustila. Včera provozovala se Pfeigrova veselohra „Onamne miluje“ a Putticova „Politika v lese.“ —

— Slečna Marie Körschnerová žádala včera u pána ředitele Fr. Thomé za propuštění a zrušení kontraktu, a zůstane jen do velkonoc u českého divadla, načež se k svému zdokonalení do Německa odebere.

— Národní divadlo. Zemští poslancové kníže Karel ze Schwarzenberku a hrabě Clam-Martinić podali jak známo v zemském sněmu návrh, aby se v Praze české národní divadlo na útraty zemské vystavělo, a k tomu podniknutí 300.000 zl. povolilo. Zemský sněm odevzdal návrh ten výboru zemskému, aby se o něm předběžně poradil. Nyní se dovídáme, že zemský výbor o té pro nás tak důležité otázce již v příštích dnech rokovati bude. Jsme přesvědčeni, že se rozhodne tak, jak svaté právo a spravedlnost toho vyžadují.

— Divadelní zprávy. Slečna Karolina Pešková, jež zvláště teprve v „Strakonickém dudáku“ své patrné nadání osvědčila, jest k českému divadlu přijata. — Zpěvačka slečna Grabingrová opustí o velkonocích s bassistou p. Hertzschem, svým nastávajícím manželem, Prahu. Místo p. Hertzsche bude engažován p. Herzog, jehož znamenitě krásný hlas české obecenstvo již zná. — Vítězslav Hálek sepsal opět novou truchlohru a sice „Katilina.“

— Koncert Bedřicha Smetany, jenž se v neděli dne 5. ledna v sále na Žofíně odbýval, nedošel takého účastenství, jakového skutečně zasluhoval. Pan Sme-

tana osvědčil v tomto koncertu znamenitou virtuositu a značný kompoziční a řídicí talent, kteréžto vlastnosti zřídka kdy ve spolku se nacházejí. Koncertista přednášel na piano koncert C-moll od Beethovena, Allemande a Gigue od Haendla, Souvenir de Suede — Au bord de la mère od B. Smetany, mazurka od Chopina, Souvenir de Bohéme od Smetany a fantasie „Rigoletto“ od Fr. Liszta. Přednes všech kusů byl výtečný, svědče o duchaplnosti a hlubokém pojmutí pana Smetany, jenž všechny tyto od sebe tak rozdílné skladby k úplné platnosti přivedl. O skvělé ano znamenité technické sběhlosti p. Smetany mluvíti, máme za zbytečné; jen tolik podotkne-me, že nakupené těžkostí bez nejmenšího namáhání s největší čistotou a jasností překonává. Více než na jeho genialní hru těšili jsme se na jeho instrumentální skladby a sice na fantasie k Richardu III. a k Wallensteinovu ležení pro velký orchestr, jež koncertista osobně řídil. Od té doby, co pan Smetana svou jása cí o uverturu s hymnou v Praze provozovati dal, stala se s ním co do náhledu o hudbě značná změna. Opustiv svůj dřívější směr, přestoupil do tábora, jehož hlavní velitelství v rukou Fr. Liszta se nachází. P. Smetana přísahal k hudbě programní a ukázal nám ve svých dvou předvedených skladbách, že jeho fantasie Lisztovým symfonickým básním ani co do nálezu myšlenek, ani co do překvapujících přechodů, ani co do charakterické instrumentace, ba ani co do zosnování celku ustoupiti nemusí. Jsou to dva hudbou nakreslené obrazy, jejichžto nápadné stíny a světla zvláštní dojem na posluchače činí. Ze všeho však se zračí velká tvůrčí síla, důkladná theoretická hudební znalost a kombinační ostrovlip. Pan Smetana došel velké pochvaly, jižto v pravém smyslu slova zasloužil. V koncertě tomto účinkovala sl. Miková přednášející půvabné písně „Láska ženských a život“ od Schumanna a pan Lukeš, jenž „Pravého Čecha“ od Procházky a „Stásonovou píseň žalobnou“ od V. Tomáška zpíval. Přednes jeho byl významný, cituplný a kde toho třeba bylo, rázný. Že se mu hojného potlesku dostalo, netřeba podotýkati.

— Pan Schwarz, rodilý Pražan, je nyní, jak známo, členem opery Olomúcké, kdež se velmi líbí. Zvláštního vyznamenání dostalo se nadanému zpěvákovi při akademii, kteráž se dne 22. m. m. v tamějším divadle pro chudé uspořádala. Jako vždy zpívalo a deklamovalo se vše německy, až konečně pan Schwarz krásnou píseň „Vlasti a Tobě“ od Pivody tak zdařile přednesl, že jej obecenstvo hluchou pochvalou vyznamenalo. Jak se proslýchá, je p. Schwarz pro českou zdejší operu získán.

— Hlahol. Vlastenecké dámy pražské usnesly se na tom, že zhotoví vlastnoručně drahocenný prápor a věnují jej „Hla-

holu, českému spolku zpěváckému. Prápor bude vyveden na bohaté látce dle nákresu jednoho z nejvýtečnějších umělců zdejších. Hlahol slaviti bude den 9. února b. r. co základní den svého početí dopoledne o 11. hod. velkou mší od Krejčího u sv. Jakuba, večer pak uspořádá p e v e c k o u z á b a v u.

— Náš krajan p. Frant. Prokeš, prof. v konservatoriu Ženevském, uspořádal ve velkém sále konservatoria Ženevského koncert, v němž následující skladby přednesl: Moschelesův 3. koncert s průvodem orchestru, Pixisovo „velké duo“ na themy z Hugenet pro dvě piana se svým žákem p. Eschmannem a Schulhofovo „impromptu“ i došel všestranné pochvaly. Pan Prokeš je v Borovnici v Čáslavsku narozen, a obdržel základ k dalšímu vzdělání k hudbě od otce svého, učitele téhož místa. Pan Prokeš zúčastnil se též v koncertě pianisty Alfreda Jaella, v jehož druhém oddílu přednášel s koncertistou duo na themy z Don Juana od Lysberga.

— Sochař pan Kamil Böhmler dokončil novou sochu Souboj Maxmilian I.

— Houslistka sl. Babeta Holasová, Pražanka, zdržovala se před nedávnem v Ženevě, kdež v jedné vznešené rodině s prospěchem hrála. Přednášela na výslovnou žádost četně shromážděné honorace, mimo jiné též fantasii na české národní písně od Webra a líbila se velice.

— Jeden z nejznamenitějších chrámů Pražských byl, jak jsme nedávno teprv k hroznému překvapení spatřili — hnuším způsobem ohryzen. Kobka u gotických vrat staroslavného chrámu na Karlově modře, zeleně a červeně omalována tak, že by podobný vkus snad na vchodu do krčmy směšným býti mohl, na tomto místě však uráží a jest věru nejvyšší čas, aby se malba ta bez prodlení odstranila. To by o nás — a vším právem — zase měli cizinci co psáti, kdyby se toto ohryzné omalování déle trpěti mělo, zvláště když se jedná o stavbu tak proslavenou, od všech znalců obdivovanou. Smělá gotická klenba na Karlově jest jedna z největších památek naší Prahy. Světem prošlý znalec Mertens ujistil nás, že se toho druhu v celé Evropě jen dvojí klenba gotická nachází, v Batalze v Portugalsku a katedrální chrám v Ely v Anglii. Třetí podobný kostel ve Francii nemůže se vlastně k těmto rovnati. Naše čest káže, aby se taková znamenitá památka zachovala nepoškvrněna a nedopustila žádná nejapná obnova, ba vůbec pražádná obnova, o které by se nebrala rada se skutečnými povoláními znalci. (Lum.)

Nové musikalie. (Písně Bergmannovy. — Illnerův Čechův sen. — Záboj. — Preislerovy skladby pro piano.) Šestero písní pro jeden hlas s průvodem piana od

Jos. Bergmanna vyšlo tyto dni v činném obchodnictví Jos. Šálka v Praze. Jsou to písně „Česká krev a české srdce“ (slova od Filipka); „Tajemné šero háje libá“ (slova od B. Jablonského); „Když tě motýl celuje“ (slova od M. Čácké); „Jak jsi bledá“ pak „Zklamaný“ a „Šotek“ (slova od J. Böhma). Pan skladatel osvědčil se již dříve několika zdařilými salonními skladbami a rozvinul i nyní v písních svůj pozoruhodný talent. Písně jeho jsou jednoduché, nehledané a proniknuté duchem národním; slova shodují se úplně s hudbou, kteráž veskrz uslechtilá a lahodná jest. Průvod piana je vkusný a prozrazuje patrně zdatného pianistu. Písně tyto, kteréžto pěknou úpravou zevnější vynikají, věnovány jsou panu Ferd. Fingerhutovi. Těšime se srdečně na brzký, nový plod v oboru tomto musy páně Bergmannovy. U téhož nakladatele vyšel před nedávnem „Čechův sen“, směs z písní československých pro piano od J. Illnera, ježto skladatel panu Ferd. Fingerhutovi daroval. Je to pěkný hudební věneček z následujících písní obratně a vkusně uvitý: „Horo, horo vysoká jsi — Těšme se blahou nadějí — Když jsem plela len — Hrály dudy — Holka modrooká — Ach není tu není — Na tom Pražském mostě — Pepíku — Že peníze světem vládnou — Tobě echo — Žítí, nežítí — chorál o sv. Václavu — Šablenka brúšená — Nestůjte mládenci — Nepůjdu domů — Když tě vidím má panenka — Když jsem já ty koně pásal — Sláva ti vlasti má — Kde je sládek — Andulko — Bětulinka — Já mám chaloupku — Kde domov můj. — Skladba tato není těžká a bude zajisté vítána všem milovníkům vlastenecké hudby. „Záboje“, sbírky to původních čtverozpěvů pro mužské hlasy, jež vydávají Em. Meliš a Lud. Procházka, vyšel u pp. Kristofa a Kuhe sešit první. Sešit tento obsahuje sbory: 1. Staročeská, 2. Prání od J. N. Škroupa a 3. Píseň Šumavanů od P. Jirgesa. K sborům těmto přidány jsou mimo hlasy též partitury, které pánům ředitelům zpěváckých spolků práci velice ulehčí. Předplatní cena na 6 sešitů čili jeden svazek s poštovní zásilkou jest 4 zl. 50 kr., jednotlivé hlasy, hudební arch po 15 kr. „Záboj“ získal si od času svého vycházení obliby všech českých zpěváckých spolků a doufáme, že i toto nové pokračování s velkým účastenstvím se nemíne. Druhý sešit obsahovat bude dvojsbor „Vzhůru k zpěvu“ od skvěle nadaného Ed. Nápravníka, kapelníka v Petrohradě. Konečně oznamujeme též novou polku-mazurku „Nevěsta“ od Vojtěcha Preislera pro piano a jeho fantasii na české národní písně, které v každém musikálním obchodnictví dostati možná. Nejsouť těžké a učiní laikům zadost.